

פני הלשון כפני הדור?

"פנינים" מבחינת הבגרות בשאלון ב הלשון – קיץ תשע"א

ליקטה רותי בשרי

1. שבירה ושיבוש של צירופים כבולים

א. "הלחם ביטויים" – זהו את הביטויים המסתתרים בכ"א מהצירופים:

- אין אנו רוצים שדורות העתיד יישארו עם שירים **חסרי ערך מוסף** ולא תקינים תחבירית ולשונית.
- הכותבת מעלה טענות שאינן **עולות בקנה מידה אחד** עם טענתה.
- דברים שלא היו מתקבלים בעבר ב**סדר היום-יום** מתקבלים ועוברים היום.
- בחברה הישראלית יש התנהגויות **היוצאות דופן מן הכלל** כגון: סגנון לבוש שונה, תקשורת שונה, חינוך שונה ועוד.
- נראה לי שאין זו **דרך ארץ** להחזיר את השירים ליוצר מפני שזכותו של כל אחד להביע את כישרונותיו כרצונו.
- כיום ישנה תופעה שעם הזמן **מרחיבה אופקים** ונדמה כאילו ניתנת לכך לגיטימציה בחברה הישראלית. התופעה החמורה היא שיבושי הלשון.

ב. שבירת צירופים כבולים: מהו הצירוף המסתתר?

- אין אנו צריכים לשים **יד מאשימה** בדור הקודם שלא נתן חינוך הולם ונוקשה.
- לפני חמש שנים החליטה תחנת רדיו להתייחס **בעין קשה** לשירים ישראלים.
- על אדם המתנהג באופן חריג מהמקובל לא מסתכלים היום **בעין חדה** אלא מקבלים אותו כשווה לשאר.
- קביעה זו לא מאפשרת לו להתבטא בחופשיות **וכאוות ליבו**.
- התחנה החליטה להחזיר ליוצר שירים עם בעיות לשוניות אשר **צורבות לאוזניים**.
- הרבה הורים מחנכים את ילדיהם חינוך של **הליכות נועם**, תקשורת נאותה ונתינת כבוד.
- אין משורר שרוצה להיתפס בעיני הציבור כפוגע **בערכי צאן ברזל**.
- ישנן סיבות רבות מדוע יש לאסור השמעה של מוזיקה משובשת, אך **מקומי צר מלהכיל** לכן אמנה נימוקים בודדים.

• יוצרי האמנות והזמר הם הוגי הדעות שאמורים לשמש לנו **דוגמא למופת**.

• יד התומכים בהצעה זו ויש **המצדדים נגדה**.

• אני שואל אתכם: **אם נפלה השלכת מה יגידו עלי הכותרת?**

ג. נשמע דומה...למה בדיוק?

• לדעתי, למרות הרעיון הציוני היפה העומד מאחורי שליחות זו, יש בה גם **טעם נפגם**.

• **אך לווא פלא**, שיר זה זיכה את עומר אדם בתהילה.

• ניתן לומר שהחברה שלנו אינה מושלמת **בכל רבד**.

• המועדונים והמצעדים של ההומו לסבים מאפשרים להם **לתבוע חותם** ולהגדיר את עצמם.

• אמנים משתמשים בעברית שגויה **בכוונת תחילה**.

• התרגלנו לשמוע בשירים שאנו **חובים בתוכם** שגיאות לשוניות שונות.

• יש המתנגדים **בחרף נפשם** לתיקון שגיאות של היוצר.

• כל שיר הוא אמנות ויצירה **מפני עצמה**.

• תופעה זו היא פגע רע ואין **לבחון באמצעים** על מנת לעצור אותה.

• "מתוך שלא לשמע בא לשמע" (נכתב על ידי בחור ישיבה!)

• אנשים **מתחקים אחרי** אנשים מפורסמים ורוצים להיות כמוהם.

• כיום הזמר המזרחי נתפס בקרב הציבור ומושמע **לעתים דחופות** בתחנות הרדיו.

• אולי על ידי החזרת הלשון העברית לתקינותה כמקדם נוכל להחזיר **ולנוסס על נס** את אותם ערכים חשובים בחזרה.

ד. תפקיד תחבירי חדש...

• **יתר על המידה**, ישנם זמרים השרים בעברית אך הם לא ישראלים גמורים.

• **כראות עיניי**, חשוב ביותר להקפיד על שפה עברית תקינה.

ה. וממש במקום...

1. אני תומך בהחלטת תחנת הרדיו לא להשמיע שירים עם שיבושי לשון, כדי שהשפה העברית לא תוזנח ולא **תלך כצאן לטבח** אלא עלינו לשמרה מכל פגע ולהתגאות בשפה העברית.

2. "חגיגה" בבנייני הפועל – יצירתיות או...?

א. פעלים סבילים או משמשים בהקשרים מעניינים...

• כל בנאדם צריך לדעת באופן **מרוהט** את שפתו.

- כשאנחנו מסכימים לשירים עם טעויות בהגייה אנחנו מסכימים שדור שלם **יוזק** ורמת העברית שלו תהיה נמוכה יותר. (הגיוני כבן זוגו הסביל של "הזיק" בהפעיל!)
- אם כך זה ימשיך הלשון **תומעט** ותיעלם.
- הכותבים לא מצפים שהם **יבוקשו** להחזיר את השיר (הגיוני! למה בעצם אנחנו מעדיפים את התפעל?)
- תחנת הרדיו קול ישראל נהפכה לאחת התחנות הפחות **מואזנות** בארץ. (למה לא? אם המאזין מאזין (הפעיל) לתחנה, למה שהתחנה לא תהיה מואזנת (הופעל)?)
- לא יכול להיות שדבר כל כך טהור כמו השפה שלנו **יוטמא** גם הוא כמו כל השפה העברית.
- אוצר המילים הגבוה שהיה נעלם, וכך גם השפה הגבוהה המדוברת **נדעכה**.
- יש לתקן מילים ש**מהוגות** באופן שגוי.
- סגנון לבוש זה היה **שרוש** בחברה הישראלית.

ב. ופעלים פעילים

- אני מקווה שעוד תחנות רדיו יתמכו בהחלטה ויעזרו לעם שלנו לשפר **ולרהט** את שפתו לשונו למען עתיד הילדים.
- לדעתי יש להעניש בחורות שהולכות בלבוש חשוף ולא צנוע, או לפחות להעיר לה, היא **מחטיאה** את כל בחורי הישיבות ואנשי המגזר הדתי.
- טעויות לשוניות **מחרבות** את התרבות.
- התשובה היא "נראה" מפני ש**מהגים** אותו "נראָה" (שאלת דקדוק).
- למרות הטענות העולות מנגד לדעתי אני עדיין **מצודד** בה בצורה מוחלטת!
- הכותבת מביאה טענות נגד כדי **לפרוך** אותן ובכך לשכנע בעמדתה.
- לשירים הישראלים המצליחים יש השפעה לחברה הישראלית שאנו **שוררים** בה.

ג. בניין התפעל

- ככל שנקפיד בלשונונו במוסיקה ונתאמץ לשפר אותה – כך גם השפה הטבעית שלנו תשתפר **ותתרהט**.
- בעקבות החינוך הרע התרבות של הילדים **מתגרעת** עם השנים.
- שם העצם ש**התווצר** הוא התקשרות.
- העברית הולכת **ומטמעת** עם האנגלית.

ד. שם הפועל

- הכותב היה צריך **להידבק** לשפה שבה הוא כותב.
- הזכות לחירות של היוצרים צריכה **להיפעל** ולהישפט.

- דרך זו חייבת להיעשה

ה. תארים

- יש לתת מקום לאמנות יפה וזורמת, אך לא שיבושית מדיי.
- בעבר היה לבוש שומרני ומוקפד הרבה יותר מאשר היום.
- אסור לנו להיות סולחניים וסובלניים כלפי פושעים.

ו. שמות עצם

- שילוח שירים שיש בהם שגיאות אל יוצריהם יכול לעזור לפתור את הבעיה.
- פתיחות יתר מאפשרת מקרים של אלימות כנגד הבת, אונסים וכד'... בגלל שיש סובלנות יתר ללבושים מסוג זה.

ז. כינויים חבורים ועוד...

- אזרחי מדינה שלמה ישבשו את לשונה ויגרמו להרסה.
- יש לאפשר לאמנים צעירים להביע את רגשותם ודעתם.
- שירים פוגמי שפה לשונית הורסים את לשון הדיבור.
- זעמתם של אנשים אלה נובעת מאהבתם למוזיקה.

3. משפטים הגיוניים מבחינה לוגית...

- השיבוש במשפט הוא שמבחינה לוגית הוא לא נשמע הגיוני.
- טענתי על החלטה זו היא מנוגדת.
- הטענה שמנגד טוענת ש..
- אחד מהנימוקים אומר ש...
- מגמה זו מתבטאת בכל תחומי החיים ומגלה אמפתיה והבנה כלפי אותם אנשים.
- הנושא טוען שצריך להתייחס בחומרה לשירים שיש בהם שגיאות ושיבושים.
- עמדתי בעניין נמצאת באזור של המגמה המתפתחת בחברה.
- צריך לשפר את הבעיה הזאת בעזרת הורים, מורים וכו' שלא יבואו בחשבון על התבטאות של האדם.
- לעניות דעתי טענה זו אינה מקובלת עליי...
- ייתכן שהם צודקים בטענתם אך לדעתי הם טועים מפני שקיים חופש ביטוי...

- **התרבות של היום בחברה הישראלית היא לא כמו התרבות של ימי קדם. היא כוללת בתוכה גם את עניין ההתנהגות.**
- **אני מסתייגת עם טענה זו מכמה סיבות שלא עולות בקנה אחד.**
- **ביטוי לכך בא לידי ביטוי בשיבושי לשון המצויים בשירים כיום.**
- **מכל הנאמר לעיל דעתי על הצעה זו היא מנוגדת.**
- **העברית התקינה כיום מדרדרת עם השנים עקב תהליכים חברתיים שונים.**
- **זמרים אשר בשיריהם יש שיבושי לשון יוחזרו ליוצריהם לתיקון.**

4. "ולא נודע כי בא אל קרבו" – שימוש מגוון במילה "בקרבו"

- מימוש הצעה זו ימנע טעויות ושגיאות רבות בעברית בקרב החברה הישראלית.
- כותב השיר, בידעו ששיר זה הולך להישמע בקרב אנשים, מוטלת עליו אחריות שהשיר יהיה נכון.
- התנהגות סלחנית לאלימות יוצרת אלימות בקרב מדינת ישראל.
- יש המתנגדים לדעתי ואומרים שאין למנוע שיבושי לשון בקרב שירה.
- אין צורך לתקן את השירים למרות השיבושים שזה גורם בקרב השפה העברית.
- דבר זה מקובל בקרב אנשי העולם.
- כיום הזמר המזרחי נתפס בקרב הציבור ומושמע לעתים דחופות בתחנות הרדיו.
- שירים, סיפורים ומשחקים הם בדרך כלל בקרב בני ילדים ובני נוער.
- לכן אני סבור שהפתרון נמצא ממש בקרבה של ההצעה שהשירים המשובשים יוחזרו לזמרים.

5. שגיעות קטיב נפוצות....

כמובן, אין להן סוף. בחרתי כאן מדגם מייצג של שגיאות הקשורות למילה "שגיאות" ונרדפותיה...

א. שגיאות במשפטים העוסקים בשגיאות

- על ידי שיפור רמת העברית הנקראת והנשמעת תיבלם השתרשות **השגיעות** בשפה העברית.
- יוצרים אשר **שוגאים** בעברית שלהם עלולים להשפיע באופן אישי ובאופן כוללני ומדיני על הישראלים.
- אם ישמעו את השיר במילים **שגואות** הם רק ילמדו מזה לרע ויכולים להתבלבל.
- ישנם יוצרים שמסיבה מסוימת **שגאו** בשירים בכוונה.
- חלק **נוטעים** לכתוב שירים בעברית אבל עם **שגיעות** ושיבושים **בהגיע של המילים**

- ניתן לומר כי ההחלטה של תחנת הרדיו היא החלטה טובה שתעמיד במקום את היוצרים והאמנים שעושים **שגיות** בשפה על ימין ועל שמאל ומשפיעים על לשוננו לרעה.
- מילים נאמרות ב**שגייה** מתוך צורך מסוים, למשל שהמילה תהיה במשקל מסוים.
- בחברה הישראלית כיום קיימים שירים בעלי **תאוויות** לשוניות חמורות.
- אני מקווה שהזמרים ילמדו לתקן את שגיאות הכתיב ו**לייגע** נכון את המילים. (מסכנות המילים...)

ב. למילה זו חברו בבחינה שגיאות בולטות כ:

- המילה "גבוהה" נכתבת על ידי רבים מדי כ"**גבוה**".
- משום מה, רבים **מפריחים** טענות נגד, לכן מתקשים להפריך אותן.
- במקום שחיתות מדברים על **שחיתות** – אכן, נורא ואיום מה שקורה בארץ הזאת!
- ואני, כמובן, **הביע את דעתי** בחיבור זה. אז מה הוא עשה בחיבורו?
- ועוד ועוד ועוד – אין סוף לגיוון בשגיאות!

6. וכמו בשנים קודמות ניתן למצוא שגיאות תקינות נפוצות כ:

- שלילת פעלים בעבר ובעתיד באמצעות "אין" ("אינו קרא"; "אינו יקרא")
- שימוש ב-ה' הזיקה בעבר ובעתיד ("זמרים המצאו/הימצאו ביצירותיהם שגיאות...")
- שימוש רב במילית "בכדי" כתיאור תכלית
- שימוש ב"במידה ו" כתיאור תנאי

כל אלה, לעניות דעתי, מתוך רצון להעלות את רמת הלשון!